



# COMMEDIA DELL'ARTE

## Italská improvizovaná komedie

(Tato prezentace je určena pro studující oboru Taneční a pohybové divadlo a výchova)



# Literatura

- Kratochvíl, Karel:  
**Ze světa komedie dell'arte** : fakta  
poznámky, podněty  
Praha : Panorama 1987

# Commedia dell'arte

- komedie umělecká,  
komedie profesionálních herců
- komedie improvizovaná
- commedia delle maschere (k. masek)
- commedia a soggetto (k. podle scénáře)

# Commedia dell'arte

## ■ znaky

- **pevná dějová osnova (na začátku argumentum)**
- **typy – masky**
- **improvizace**

# Commedia dell'arte

- vznik v polovině 16. stol.
- vrchol v 17. stol.
- zánik v polovině 18. stol. (Goldoni...)

# Commedia dell'arte

- centra: Benátky, Neapol...
- profesionální divadelníci (hraní je pro ně zdrojem obživy)
- mohou hrát ženy

# Commedia dell'arte – vývoj žánru

- kočovné divadelní skupiny (většinou na bázi rodinné)
  - v čele: principál
  - herci: jsou hlavními tvůrci CDA
  - herecké typy – zdokonalování typů
  - jakmile bylo dosaženo perfekce uvnitř toho kterého typu – nastává postupné vyprazdňování
  - vliv dvorského divadla a šlechty – další z důvodů zániku CDA

# Commedia dell'arte - Postavy a masky

- postava = maska
- herec orientován po celý život na jednu postavu
- pro každou situaci měl herec škálu gest, postojů, akrobatických kousků a jazykových prostředků
- lazzi = žert, gag – základní součást hereckého rejstříku
  - slovní, pohybové (akrobacie), gestické, rozličné kousky (kouzlení)...

# Commedia dell'arte - Postavy a masky

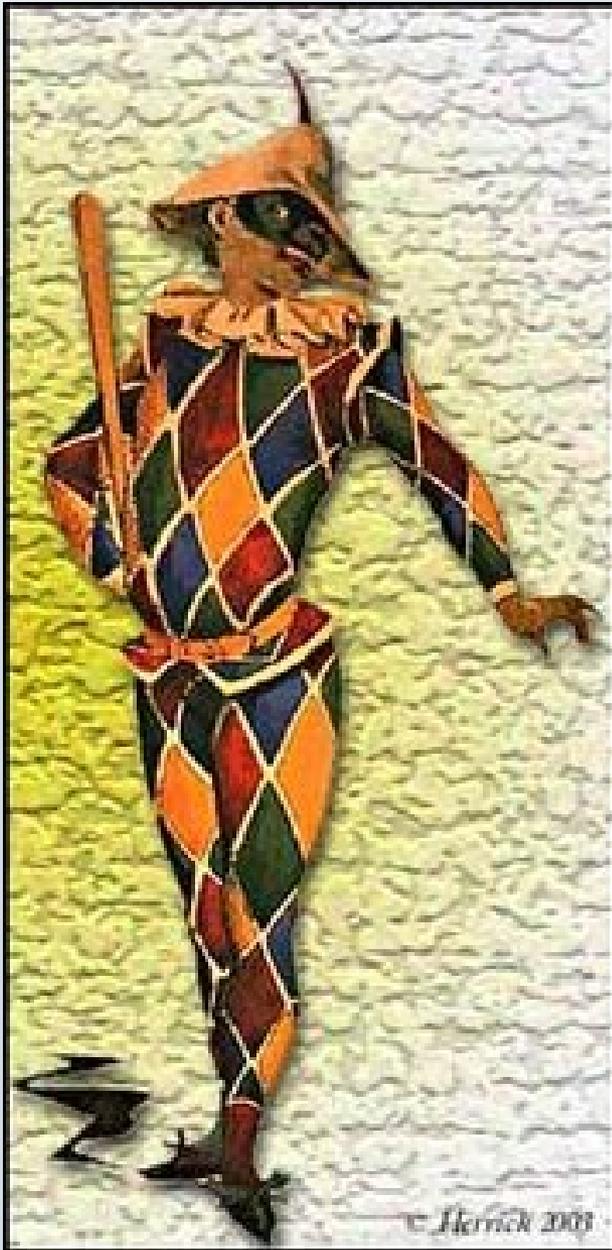
- všechny postavy:
  - obličejové polomasky
  - charakteristické stylizované kostýmy
  - *výjimka: innamorati (mladí, zamilovaní)*
  - centrální komunikační prostředek není ani mimika, ani řeč, ale **pohyb**
  - interakce s publikem

# Masky



# Arlecchino

- vyvíjí se z něho Kasperl, Kašpárek atp.



# Zanni

## ■ Colombina

- dívka z prostých vrstev
- služka nebo kuchařka
- sebejistá, těšící se ze života
- bez masky
- jednoduché šaty



# Vecchi

## ■ Pantalone

- většinou: bohatý kupec z Benátek
- bohatý a lakomý
- míchá se do věcí, po nichž mi nic není
- je ženatý, přesto vztahy k mladším ženám
- má dceru, kterou drží zkrátka
- nenávist k Dottorovi (oboustranná)



# Vecchi – Pantalone



- hnědá maska se zahnutým nosem
  - kozí bradka
- černý plášť a těsně přiléhavé červené kalhoty

# Vecchi - Dottore

- vzdělaný právník nebo učenec z Boloně
  - považuje se za vzdělance, ale postrádá logické myšlení
    - komolí citáty, latinu
  - většinou nenávidí Pantalona
  - hnědá maska, červené tváře, bambulovitý nos
    - je velmi bohatý, má syna
  - bílý okrouhlý límec (krejzl)
    - černá halena, kalhoty, doktorský talár



# **Innamorati** (zamilovaní)

- bez masky, v současném oděvu
- milují se – překážky, trápení, ale: šťastné zakončení
- většinou dva páry ve hře

# Další postavy

- Il Capitano (Spavento)
  - „chlubivý vojín“ – chvástal a zbabělec
  - většinou Španěl (okupant)



# Isabella Andreini 1562 - 1604



- krásná a inteligentní
- herečka CDA, básnířka
  - zápisky lazzi, slovních hříček...

# Význam CDA

- princip CDA využívá Shakespeare, Molière, Nestroy...
- úpadek v 18. stol. (Carlo Goldoni proti CDA)
- obroda na počátku 20. stol. – silná inspirace pro avantgardu (improvizace, spontaneita...)